

گزارش همایش بین‌المللی «ایران و هند، دو فرهنگ بزرگ: نگاهی به گذشته و چشم‌انداز آینده»

همایش بین‌المللی «ایران و هند» در روزهای چهارم و پنجم خرداد ماه ۱۳۹۵ با همکاری گروه شبه‌قاره فرهنگستان و شورای روابط فرهنگی هند در فرهنگستان زبان و ادب فارسی برگزار شد.

مراسم افتتاحیه با حضور سائوراب کومار، سفیر جمهوری هند در ایران، دکتر غلامرضا انصاری، سفیر جمهوری اسلامی ایران در هند، دکتر محمدرضا نصیری، عضو وابسته فرهنگستان و مدیر گروه شبه‌قاره، شکتی سنه‌ها، مدیر کل بنیاد هند، چند تن از نمایندگان مجلس هند و شماری از اعضای پیوسته فرهنگستان و پژوهشگران و علاقه‌مندان آغاز شد.

دکتر فتح‌الله مجتبائی، عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی، نخستین سخنران مراسم افتتاحیه این همایش بود. وی در سخنانی کوتاه و با اشاره به تاریخ روابط فرهنگی ایران و هند اظهار کرد: «هیچ دو ملتی در تاریخ تا این حد با یکدیگر ارتباط و داد و ستد نداشته‌اند».

وی با اشاره به اینکه هند بخشی از قلمروی ایران هخامنشی بود یادآور شد که «سابقه ارتباط تمدنی میان دو کشور به دوران پیش از تاریخ بازمی‌گردد و آثار تمدنی که به‌تازگی در هند کشف شده شباهت بسیاری با تمدن شهر سوخته در ایران دارد».

وی در ادامه افزود: «در دوران اشکانی هم این ارتباط ادامه یافت و ایرانیان یکی از مهم‌ترین عوامل گسترش آیین بودایی در چین بودند؛ به‌طوری‌که چند تن از مهم‌ترین مترجمان آثار بودایی از زبان سانسکریت به زبان چینی، ایرانیانی بودند که در شرق ایران به ترجمه این آثار پرداختند».

دکتر مجتبائی روابط ایران و هند را در دوران ساسانی گسترده‌تر از دوره‌های پیشین ارزیابی کرد و گفت: «در جنوب ایران و در حاشیه خلیج فارس، جایی که امروزه بصره نامیده می‌شود، در روزگار ساسانیان دروازه هند نامیده می‌شد. دروازه هند گذرگاه فرهنگی و بازرگانی ایرانیان و هندی‌ها بود».

وی گفت: «در دوره شاهپور اول ساسانی، سه کتاب از زبان سانسکریت به پهلوی ترجمه شد که به ترتیب به موضوعات نجوم، پزشکی و زبان‌شناسی مربوط بود».

این عضو پیوسته فرهنگستان تأکید کرد: «اصول صرف و نحو عربی که بعدها توسط زبان‌شناسانی چون سیبویه (دانشمند ایرانی) تدوین شد، مبتنی بر همان کتاب زبان‌شناختی‌ای بود که در دوره شاپور اول از سانسکریت به پهلوی برگردانده شده بود».

وی در ادامه سخنان خود به روابط ایران و هند در دوره پادشاهی بهرام گور نیز اشاره کرد و گفت: «در این دوره اجتماع‌هایی از هند به ایران می‌آمدند و اجتماع‌هایی از ایران به هند می‌رفتند و ساکن می‌شدند».

وی به ترجمه کتاب کلیله و دمنه از هندی به زبان فارسی میانه در دوره ساسانی هم اشاره کرد و آن را نشانه‌ای دیگر از روابط نزدیک فرهنگی میان دو ملت دانست.

به گفته دکتر مجتبائی: «اگرچه روابط میان دو کشور در دوره‌های بعد، به‌ویژه در دوره سلطان محمود تیره بود، اما همین تیرگی نتایج روشنی هم داشت؛ از جمله اینکه روابط فرهنگی دو ملت با یکدیگر بیشتر شد و دانشمندی به نام ابوریحان بیرونی در ایران، نخستین کتاب علمی درباره تاریخ و فرهنگ هند را به رشته تحریر درآورد. این کتاب تحقیق ماللهند نام داشت».

وی با تأکید بر حضور و نفوذ زبان فارسی در هند، به‌ویژه در دربار همایون و اکبرشاه گفت: «هندی‌ها امروز باید قدر زبان فارسی را بدانند، زیرا دست‌کم ۷۰۰ سال از تاریخ هند به زبان فارسی نوشته شده است».

سپس آقای سائوراب کومار، سفیر جمهوری هند در ایران، با ابراز امیدواری دربارهٔ اینکه این گردهمایی تنها همایش در حوزهٔ روابط فرهنگی ایران و هند نباشد و نشست‌های مشابهی از جمله در هندوستان نیز برگزار شود، افزود: «ما از روابط تاریخی و فرهنگی میان ایران و هند آگاهیم. از واژگان مشترکی که در زبان‌های هندی و فارسی وجود دارد و نیز از اشتراکاتی که در موسیقی دو کشور، در غذاها و پوشاک دیده می‌شود، می‌توان به این روابط پی برد».

سفیر هند گفت: «شخصاً به شهر سوخته در سیستان و بلوچستان رفته‌ام و اشتراکات تاریخی و تمدنی دو کشور را از نزدیک دیده‌ام».

سائوراب کومار همچنین به سفر خود به شهر اصفهان اشاره کرد و گفت: «در بنای چهل‌ستون دو دیوارنگاره دیده می‌شود که به تاریخ هند نیز مربوط است؛ یکی نگاره‌ای دربارهٔ حمله نادرشاه به هند و دیگر نگاره‌ای از دیدار شاه تهماسب و همایون».

وی افزود: «نکته‌ای که می‌خواهم با این مقدمه بگویم این است که امیدوارم کارهای پژوهشی دربارهٔ این دو تمدن و روابط آن‌ها بیشتر شود».

پس از آن دکتر غلامرضا انصاری، سفیر جمهوری اسلامی ایران در هند، ابراز امیدواری کرد که سفر اندیشمندان هندی برای حضور در این همایش، آغاز رفت و آمدهای بیشتر میان دو کشور باشد.

دکتر انصاری با اشاره به تلاش‌ها برای گسترش روابط فرهنگی میان دو کشور گفت: «زمینه برای گسترش زبان فارسی در هند وجود دارد و باید بیشتر روی آن کار کرد. قرار است کرسی زبان هندی در دانشگاه تهران نیز راه‌اندازی شود».

وی در پایان ابراز امیدواری کرد روابط دو کشور در زمینه‌های موسیقی، معماری و صنایع دستی نیز گسترش یابد.

دکتر قهرمان سلیمانی، معاون پژوهشی و آموزشی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، یکی از سخنرانان مراسم افتتاحیهٔ همایش بود که در سخنانی گفت: «آنچه در

یک سال گذشته در روابط ایران و هند رخ داده سرشار از روشنی است و امیدواریم که این افق روشن همچنان تداوم داشته باشد و حتی بتوانیم آن را تکامل ببخشیم». معاون پژوهشی و آموزشی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، برگزاری دوره‌ای همایش بین‌المللی ایران و هند، انجام گفت‌وگوهای فرهنگی و همچنین گفت‌وگوهای بین‌الادیانی را حوزه‌های همکاری سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و شورای روابط فرهنگی هند نامید.

وی در بخش دیگری از سخنان خود، با اشاره به اینکه ایران در بین کشورهای منطقه بیشترین خویشاوندی فرهنگی را با هند دارد اظهار کرد: «اقلیم‌های فرهنگی متنوعی در حوزه تمدنی ایران، از شمال چین تا دروازه‌های اروپا، حضور داشته‌اند. ایرانیان با تمام این اقلیم‌ها داد و ستد فرهنگی داشته‌اند، اما داد و ستد ما با فرهنگ هندی، متفاوت با داد و ستد با دیگر فرهنگ‌هاست».

در روز دوم همایش استاد هوشنگ مرادی کرمانی، عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی و نویسنده ادبیات کودک و نوجوان با خواندن پیامی که در یکی از کتاب‌های خود به نام لبخند انار درج شده است، از پیوند روزگار کودکی خویش در یکی از روستاهای کرمان با فرهنگ مردم هند سخن گفت.

استاد مرادی کرمانی در این پیام که «هند در کرمان» نام دارد و در سال ۱۹۸۸ میلادی خطاب به کنگره ادبیات کودکان و نوجوانان هند نوشته است، خطاب به بچه‌های هند از دوران کودکی خویش سخن گفته است.

همایش بین‌المللی «ایران و هند، دو فرهنگ بزرگ» طی روزهای سه‌شنبه و چهارشنبه، چهارم و پنجم خردادماه، پی گرفته شد و استادان و پژوهشگرانی از دو کشور هند و ایران مقالات خود را در زمینه‌های گوناگون فرهنگی و ادبی و اقتصادی به شرح زیر ارائه کردند.

دکتر علی‌اشرف صادقی، «فرهنگ‌نویسی در شبه‌قاره»؛ دکتر آرمیدخت صفوی، «شعر فارسی به‌عنوان متون فرهنگی در هند و ایران»؛ خانم جیا جیثلی، «احیاء ارتباط تخلیقی از راه هنر و صنایع دستی»؛ دکتر شریف حسین قاسمی، «نثرنگاری فارسی و تلاقی فرهنگی در رساله‌های صوفیه»؛ دکتر توفیق سبحانی، «تأثیر غالب دهلوی از

حافظ؛ دکتر کریم نجفی بزرگر، «روابط فرهنگی ایران و هند و چشم‌انداز آینده»؛ دکتر محمد املشی، «بازخوانی مناسبات شاه‌عباس اول با سلاطین بابر هند»؛ دکتر عبدالله عطایی، «تأثیر فرهنگ ایرانی در هند»؛ دکتر فریدالدین حدّاد عادل، «راهبردهای تعلیم و تربیت اقلیت‌های مذهبی در جامعه امروز هند»؛ دکتر راوندگارگیش، «محلّی‌سازی واژه‌های فارسی در هند»؛ دکتر هدی سیدحسین‌زاده، «نقش خواجه عمادالدین محمود گاوآن در روابط سیاسی و فرهنگی بهمنیان با اق‌قویونلوها»؛ دکتر نجف حیدر، «روابط اقتصادی ایران و هند در دوره میانه»؛ دکتر هومن یوسفدهی، «نگاهی به زندگی و شعر عاقل شاهجهان‌آبادی»؛ دکتر حمیدرضا قلیچ‌خانی، «کتیبه‌های فارسی در هند»؛ دکتر جمشید نوروزی، «نقش ایرانیان در تاریخ تیموریان هند؛ نمونه موردی: سفرنامه اسدیگ قزوینی»؛ دکتر کاشی‌نات، «معرفی کشمیر»؛ دکتر ثریا پناهی، «اصطلاحات دیوانی در آیین اکبری و اکبرنامه».

مراسم اختتامیه این همایش با سخنرانی آقایان شکتی سِنها، دکتر چندر شیکهر و دکتر غلامعلی حدّاد عادل، رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی، برگزار شد. در این مراسم همچنین از چهار کتاب مجمع الافکار، به تصحیح دکتر چندر شیکهر، تشریح الاقوام و ترجمه دفتر اول مثنوی به زبان هندی، منتشرشده در دانشگاه اسلامی علیگره به همت دکتر آرمیدخت صفوی و جلد چهارم دانشنامه زبان و ادب فارسی در شبه‌قاره، به کوشش دکتر محمدرضا نصیری، رونمایی شد.

پایان بخش همایش «ایران و هند، دو فرهنگ بزرگ: نگاهی به گذشته و چشم‌انداز آینده» اجرای موسیقی سنتی هند بود.

پښتونستان ښوونځي
پښتونستان ښوونځي
پښتونستان ښوونځي